

M A G Y A R K U R I R.

Indult Bécsből, Pénteken, November' 3-dikán, 1826.

Görög Ország.

A' Párisi Kurír e'képpen írt Oktober 25-dikán: — „

„Mi néhány napok előtt az Augsburgi Közönséges Ujságból azt jelentetük, hogy a' Törökök, a' Fabvier és Karaiskaki sergeiktől Aug. 24. és 25-diknapjain (e' hiba: 18-dik és 20-dikban volt a' verekedés) tökéletesen megveretttén, kén-telenek valának Athéne városát oda hagyni, 's Karystóhoz futni. Fájdalom, úgy látszik, hogy ezen tudósítás nem éppen olly igaz, mint fényes. Vellünk egy, éppen magától Fabviertől írott levelet közlénk, melyben ő nem írja, hogy ezen verekedésnek éppen olly fényes kimenetele lett volna, mint az Augsburgi Közönséges Ujság le-rajzolta. Ámbár mi tiszta szívvel ohajtjuk a' Görögök' boldogulását, tsak ugyan mind e'mellett is nagyobb bennünk az igasságnak szeretete, melyre nézve úgy ítelünk, hogy illendő leszen ezen tárgyra nézve a' Fabvier tulajdon levelét közre bocsátani. Ez Aeginából Aug. 23-dikán és Sept. 3-dikán van dátáltatva, 's ennyiben áll tsaknem szónként va'ó kivonása: — „

„Az Urak' elutozása után arra határoztam magamat, hogy Salamisról egy új expeditiót tegyek; az egész dolog ennyiben hagyattatva, minden bátorságát és reménységét elvette volna a' Görögöknek, 's mindenek jól megfontoltatván, úgy látszott; hogy egyedül tsak én tennem ki magamat a' nagyobb veszedelemre. Mint hogy én az új Országlószéknek felállítása-
tásától (Áprilistől) ólta, a' melly még az

előbbinél is rosszabb, magam elárultatva, elhagyatva, egy batka nélkül, a' világ' játékának lenni szemléltém: legalább arról kelle gondolkodnom, hogy egy bátorságos lögerező helyet találhassak fegyveres sergemnek. Tehát Methenában erőssítettem meg magamat. Azon keskeny földnyelvén, melly az embert ezen meglehetősen kiterjedésű fél-szigetre viszi, egy olthalmazó bástyát építvén, itt egy szép kikötőhelyre, magazinomokra, kútalra, 's erősségekre etc. tettem szert, 300 emberkeből álló örső sereggel, melynek Inglieri a' Kommandáusa: Eleintén tsak egyedül voltam; tsupán egyedül: fegyveres tarsaim több féle okokra nézve eltávoztak vala tőllem. De én még is állandó maradtam; sőt többet tettem; azokat, kik eránt bizodalommal nem lehettem, elhajtottam magamtól. A' közemberek, kik mellettem megmaradtak, tsendesen és engedelmességgel folytatták a' munkát. Nem soká kedvezőbb környűltások mutatták magokat; a' Párisi szánakodó Dámáktól egy kevés pénz érkezett hozzám; Harkourt úr is által adott egy kis summát; így módom leve, hogy ismét mozoghassak. Gyalogságomat Hydra szigetéről, hol tellyes zavarodásra jutott vala, ismét magamhoz vettem, 's e'képpen olly szerentsés valék, hogy két szép Batalionokat szerkezethetnék össze, ide nem számítván az általam építettett Taktopolis nevű bástyában lévő tsapatot.

„Ezen két Batalionokkal érkeztem Attikába, hova az Országlószék Karais-

kakit elküldötte vala, kinck vezérlése alatt eddig alig valának 300 irreguláris, vagy semmi tnyítékhez nem szoktatott emberek, az én megérkezéseimkor pedig 3000 emberei voltak. Ő a' magános tsapatban való verekedéshez (de-oda való kútsapásokhoz) lévén szokva, a' hegyeken által akart bennünket vinni, pedig a' Daphnia nevű klaszromon által, szabad vánk lett volna. Ő volt a' Vezér; őt követnünk kellett. Röviden szólván; mi- nekutánna Aug. 17-dikén estve a' völgybe leereszkedünk, és egy kőfállal kerített kert- he, hova alig fértünk mind bé, megszá- lottunk volna, itt 18-dikban nap' feljőtekor 1000 lovas és 2000 gyalog Törökség által körülvéttelve szemléltük lenni magunkat, kik félóra mulva Haubitzákkal köszöntöt- tek bennünket, mellyek nagy pusztítást tettek köztünk. Itt kár vala egy szempil- lantatot is vesztégléssel elveszteni: de már nagy erőt vett vala sergeinkben a' de-mo- ralizáltatás (mellyet itt talám enge- dellenségnek nevezhetnénk). En a' Görög- pártifogókat, a' Philhellenusokat (ezeket nevezik a' Görögök a' Fabvier' Taktikusai- nak), egy pillantat alatt a' Tsapat' elibe állítottam; a' két Batalionokat oszlopok' formájára (en echelon) állítva vittem előre; s a' rohanásra való jeladás után, mindent a' bajonétok igazítottak-el; a' ro- hanás kártáts tűz közben ment véghez, 's minden ellentálláson erőt vett.

„Azonban úgy tetszett a' szerentsét- lenségnek, hogy az ellenség Haubitz-mo- zszarai előtt belogva álljanak a' lovak, és hogy én őket, mint hogy semmi lovassá- gom nem vala, ne kergethessem; különben mind elfogtam volna őket. A' Törökök tel- lyes zürzavarba jöttek vala, és én még is, se kéréssem, se kiáltozásom, se szitkozó- dásom által nem vihettem a' dolgot oda, hogy az irreguláris sergek (a' Rumelióták) részt vegyenek a' tsatázásban. Estve visz- sza tértünk Kvártejnunkra, Aug. 19-dikén

megérkezék Omer-Basa 2000 emberek- kel Thébe és Negropont felől. A' követke- zett napon (20-dikban) reggel ismét körül vétetődénk, 's az én első Batalionom, melyet Robert kommandirozott, pistoly- lövésnyi távolságról kénytelenítették 2000 gyalogság 's 500—600 lovasság ellen ve- rekedni. A' miénk sokkal gyengébbek valának az ellenséghez képpes, hogy sem a' verekedést sokáig kiálhatták volna; melyre nézve ezen első Batalionunk meg zavarodva voná vissza magát; hanem, segítségére sietvén a' másik Batalion, is- mét rendbe szedte magát, 's a' Törökök- re rohanván még egy tanyájakat elfoglalta. Az ágyuzás egész nap tartott; estve felé azt mondiák nekem az Irregulárisok; hogy Inruscht akarnak tsinálni, melly an- nyit tesz; hogy rá akarnak ütni az ellen- ségre, 's kértek bennünket, hogy segít- sük őket: 's tsináltak is az' éjjelnek el- következesekor Inruscht, de nem elő hanem hátra felé; a' Törökök pedig a' kö- keribe, a' nélkül hogy eszünkbe vettük volna, a' mi tanyánkra bényomultak. Gondolhatjátok Uraim, hogy melly meg- dobbanást okozott a' mi sergünknek ezen jelenés Nem vesztettünk ugyan igen so- kat; 15 — 20 emberekre telt egész vesz- tésünk; hanem az ijedségnek vala nagyon veszedelmes a' következése. Azon leszek, hogy ismét felelevenithessem sergeink- ben a' tüzet, 's akkor a' lovassággal fo- gok valami próbát tenni. Robert sebet kapott, de tsak gyengét. Iro és két Ola- szok fogságra estek.“ — Ez eddig a' Fabvier tulajdon tudositása. Ebben sem- mi emlékezés nintsen a' felől, hogy a' Tö- rökök magokat ezen verekedés' következe- sében, mint az Augsburgi újság mondja (így szoll a' Parisi Kurir) Karystoboz vissza vonta volna,

Lord Cochrane fről így ír a' Mes- sager-de-Marseille: — „Rövid itt léte

alatt a' hotel Beauveau nevű vendég fedőben lakott Lord Cochrane. Sok látogatója voltak, a' kik jövődó béli célzásai felül szerettek volna tőle valami bizonyost hallani, de ő minden kérdéseikre hakerülő módon felelt. Ő urasága Oktober 15 - dikán indult innét tovább Hobhouse nevű Parlamantomi tagnak társaságában Páris felé. Kisdéd hajóját itt hagyta a' kikötőhelyben vasmatškán állva. — Okt. 24-dikéig még nem érkezett volt meg Párisba."

Orosz Birodalom.

Az Orosz-Persa had' minéműségének esmertetésére nem keveset segítenek azon Tiszti-tudostiasok, melyeket Herczeg Mentshikoff, Sultanie, Tauris, es Tiflis városaikból, 1826-ban Jubus 15-dikétől fogva, September' 24-dikéig, a' külső dolgokra ügyelő Ministerhez Petersburgba írt, de a' melyeket mind együtt csak Tiflisből küldhetett-el. Illy sorban adta-ki mind ezeket a' Patersburgi Ujság Oktober' 17-diken: — „

„Sultanieh Jul. 15-dikén, 1826. A' Persiai Schah' első ministere Alajar-Khán, Török eredetű familiából való származású ember; a' Monárkhának Veje, Abbas Mirzának Sógora; melly nagy rangjára való tekintetből Assesfut-Dövle titulust adtak néki, mellyel rajta kívül senki nem bír a' Persa biródalomban. A' több ministerek; mind tőle függenek 's a' Schah' rendeletei mind az ő kezein mennek által. Hanem, mint hogy nagyon keveset ért az Ország' dolgainak folytatásához, a' külső Hatalmasságokat illető tárgyakra nézve gyakorta kénytelenítették most egyik majd másikat ministerhez folyamodni, kik tehát, kik vált kettő, Mirza-Khán es Mirza-Meháb, az ő uegbuktattására akartak élni az alkalmatossággal, 's feladták a' Schahnak, hogy Alája-Khán semmit se tud, 's még

is 80,000 Tománokba kerül esztendőnként a' Státusnak.

„Alája-Khán már azon ponton szemlélté állani magát, hogy megbukása bizonyosnak tartathatna: tehát rendkívülvaló eszközök által iparkodott megmenteni magát. Hadakozást támosztott. Abbás-Mirzát, ki maga is kívánta a' hadakozást meghívta, hogy siessen Sultanieh felé, hogy értsenek egyet; a' Molláht is rá vették, hogy a' nép között prédikálja a' Religióf hadat, a' melyből nép-pezségések következtek. Ez, alkalmatosságot szolgáltatott Alajárnak arra, hogy a' fellázasztatott néptől úgy mondatott kérelmeket mulasson elé a' Schahnak, mint ha az elkedvetlenedett tartományok segedelemért hozzá folyamodtak volna; Abbás Mirza pedig egyenesen azt sürgette, hogy tüstént kezdjék-el a' hadakozást, mint hogy a' népnek ez a' kívánsága. Az öreg Schah, ámbár idegenkedett is, a' hadakozástól, félvén a' fijától, 's a' Molláhtól es a' néptől, rá állott az Alajár-Khán' kívánságára, melly szerint ez ismét vissza nyerte a' maga előbeni hatalmát, 's a' sereg azonnal parancsolatot kapának az Orosz határok felé való útnak indulásra, 's a' Molláhnak a' néphez intéztetett meghívása minden tartományokra elküldetett, hogy a' templomokban olvastassék-fel. Mind ezek a' határozások 's mozdulások pedig azalatt történtek, mikor én Taurisbo Sultanieh felé folytattam útomat. hova én felettebb kedvetlen kinézések között érkeztem-meg.

„Ezen környűllállások között az egyetlonegy tzel, mellyet szemeim előtt kell hordeznom az, hogy időt nyerjek, hogy azalatt a' Georgiai Tiszti-karok olly állásokba helyheztethessék magokat, hogy a' megtámodtatást vissza verhessék: azonban nagyon kevés reménségem van ahhoz, hogy a' határokat illető alkudozásokat sokáig nyújthassam; mint hogy ezen emberek itt

meghatározták, hogy azokat csak színből folytassák 's kívánságaikat nagyra üzvéni, az alkudozást azonnal félbe szakaszszák, mihint én valamit, a' mit el nem fogadhatok, vissza vetek. —

„Sultanieh Jul. 15-dikén, 1826. Azólta, hogy ide megérkeztem, vége a' Persák vellem való betsületes bánásának. A' sátoromat fegyveres strázsák veszik körül; kik minden külső közösülésemet gátolják. Azon közönséges audientian, mellyet nekem a' Schah adott, még csak azzal a' tisztelet-mutatással se fogadtak, mellyet az ezen Udvarnál lévő idegen Követségi Ágensekhez szoktak mutatni; ámbár előre megvala határoztatva, hogy mitsoda cerimóniával fogadjanak, 's a' melly szerint a' Schah, a' Császár levelét, mellyet ide hoztam, az én tulajdon kezemből köteleztetett volna elvenni, 's pedig a' melly nekem kétszer is megígértetett vala: még is midőn azt néki oda nyujtottam; azt töllem el nem vette, hanem csak egy párnára mutatott a' kezivel, hogy arra tegyem-le. Ezen tselekedőt a' Persiai szokás szerint egy megbántása az Orosz Császár eránt tartozó tiszteletnek. Azzal mentették magokat a' Schah' Udvarnokjai, hogy csak tévelyedésből történt a' hiba. Mindenek az Abbas Mirza ingerlésire történnek, a' ki folyvást csak a' jelen lévő pillantat' ösztöneit követvén, a' maga háborut szomjúzó dühében, egyszerre legvégsőbb pontra akarja hajtani a' dolgokat.

„Sultanieh Jul. 17-dikén, 1826. Nekem ma reggel Conferentiám vala a' Schah', ministereivel az Alajar-Khán előülése alatt, a' ki egyedül beszélt. Megújította a' Persa Udvar' régi kívánságait, név szerint azt, hogy az Orosz Udvar adja vissza a' Goktscha-tava' partja mellett lévő vidéket. Én elé mutattam néki a' Princz Abbás-Mirza által Generális Jermeloffhoz íratott levelet, melly által ő megegye-

zett abba, hogy ezen parti-vidékek a' mi birtokunkban maradjanak a' Kapan és Kapanaktsai között lévő vidékért. Erre Alajar-Khán azt felelte, hogy a' Schah maga soha se egyet nem értett se meg-nem egyezett ezen tserében, és hogy ez meg se engedtetethető dolog.

„Én azt a' megjegyzést tettem a' Persa főministernek ezen szavaira, hogy az Orosz Császár mikor engem' ide útnak indított, nem tudta hogy a' Persa Udvar így megváltoztatta a' maga gondolkodását, és így a' nekem adott útasításban nem tétődhetett semmi emlékezés egy olly dolog felől, melly az én útnakindulásom után történt: de én sietve új Útasítást fogok kérni Udvaromtól. A' Persa minister ez ellen nekem semmit nem mondhatta, 's nem szollott rá egyebet, hanem csak, hogy, mivel a' Schah, Ardobil felé indulandó, tehát számomra eszközök fognak elő vétetni, hogy Tiflisbe vissza mehessenek, és hogy a' további alkudozások valamellyik vég-városban folytattathatnak, a' melly város eránt továbbat megegyezhetnének.

„A' Koronaörökös Abbas Mirza ma reggel a' mi Karabaghi határaink felé útnak indula, hogy ármádát gyűjtsön össze. Már Tiflisben véli lenni magát, az Orosz birodalomnak békességet diktálván onnét. A' legszebb reményekkel hízelkedvén magának, képzelődései egész gyermekiek. Tamerlánhoz és Nadir Schakhhoz hasonlítja magát.

„Sultanieh Jul. 21-dikén (Mi itt csak az Új Kalendarium szerint való dátumokat tettük-fel mindenütt). A' Koronaörökös Mianából (melly a' Tauris és Sultanieh között való útnak közepe-pontja) levelet küldött Alajar-Khánhoz olly jóvalattal, hogy semmi magokviselete által ne mutassák, hogy a' Persa Udvar volna a' megtámódó. Ehezképpest egy társaság-

ban, melyet a megbízottak tartottak együtt, meghatározatott, hogy jóvaljék nekem a határ eránt való egyenetlenkedésnek a Gulistáni egyezések szerént lejendő eligazittatását: hanem, hogy a megbéllésből még is semmi ne lehessen, adjanak a Gulistáni egyezésnek olly magyarázatot, hogy én arra ne állhassak reá.

„Ezen határozásnak megkészülése után egy Jelentést adott nekem Alsjer-Khán által, de a melyben se az én 17-dikben tett jóvállatomról, se arról, hogy az alkudozásokat egy vég-városban folytassuk, semmi emlékezet nem tétetett. Én mind az Alajer-Khán Jelentésének mind az én arra adott válaszómnak mását elküldöttem Abul-Hassan Khánhoz, hogy azoknak foglalatjokat magával az Országló Fejedelemmel is közölhesse. (A többi következik.)

B é c s .

Császár Ő Felsege az itt lévő, Portugalliai K. Követet és tellyes hatalmú ministert Báró Villa-Sekka, és a Brasiliai, ugyan itt lévő Császári rendkívülvaló Követet és meghatalmazott ministert Vice-Gróf Recende Urakat, a Vas korona első rangú Czimerével — továbbá a Portugalliai K. Követségi Titoknok Ritter Camara Urat, a Leopold Ritteri keresztjével, úgy a Brasiliai Cs. Követségi Titoknokot Ritter Almeida Urat, a Vas-korona harmadik rangú Czimerével, méltóztatott megtisztelni.

Császár és Király Ő Felsege Staudenheim Jakab Orvos Doktor Urat, az Austriai Leopold Cs. Rend' Ritterét, Austriai Császári Ritteri (Fő-nemesi) Ranggal méltóztatott megtisztelni.

Ő Császári Felsege méltóztatott a Báró Déján né, született Gindly Klá-

ra, néhai Báró Déján Károly Cs. K. Lovas Kapitány Özvegye alázatos kérésére, az ő fíjait Báró Déján Károlyt, Lajost, és Ignáztot, Magyar Országi Báróságra és Mánási méltóságra felemelni.

Cs. K. Valóságos Udvari Titoknok Pilát Antal Jó'sef Úrnak kegyelmesen megengedni méltóztatott Ő Cs. K. Felsege, hogy azon Kristus-Rendet, mellyel őtet Pápa Ő Szentsége megtisztelni méltóztatott, elfogadhassa és hordozhassa.

E hónap' 2-dikán az interesese régi Obligatiók' sors-vonása szokott módon véghez menván a 229 dik Series jött ki melyben különböző interesú Udvari-Kamarai Obligatiók' találtak. Laistroma ezen Obligatiók' számaiknak, különösen kiadatik.

A pénz folyamata November' 2-dikán; közép árr:

A' Státus' 5 p. Centes Obligatiói 89 11/16
Az 1820-béli sorsosok, 133 1/4
Az 1821-béli hasonlók, 114 7/8
Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligatiói, 45 7/16 forint. keltek, mind C. ben.
A' Bankó Aktziák keltek 1071 5/20 forinton Conv. Pénzben.

A' marhahus fontjának arra Bétsben Novemberre 7 ezüst vagy 17 1/2 V. Cz. krajtzárra emeltetett.

Szülékhez és Nevelőkhöz intézett Jelentés.

Ezen régolta fennforgó nehéz kérdéseknek megfejtésére: „Mi módon lehetne a Gyermekeket különösen a házi neve-

„lés 's tanítás közben, minckelötte közön-
 „séges Oskolákba adatának, legrövidebb
 „idő alatt olvasni megtanítani? úgy, hogy
 „annak módjából minden erőltetés és erő-
 „szak kirekesztetvén, az által, mindjárt
 „a tanítás kezdetében a' tanulástól el ne
 „idegenednének, a' mi az eddig szokás-
 „ban lévő tanítás kezdetének tsaknem kö-
 „zönséges hibája. — Miképpen lehetne to-
 „vábbá 5, 6, 7, 8 's 9 esztendő gyerme-
 „keknek leghasznosabb 's húzomos fogla-
 „latosságot adni, olyat t. i. a' mellyet ma-
 „gok is mindenkor unalom nélkül, 's örö-
 „mest folytatnának; hogy kellene végre
 „ezen első tanító esztendeikben őket két,
 „három nyelvre fundamentomosan tanítani,
 „és ezen tanítással tudomány kezdetbeli
 „hasznos esmereteket is egyesíteni? — egy
 „külföldi, a' nevelésben nagy tapasztalású Tu-
 „dós, igen jeles találmányját tette közönséges-
 „sé, melly a' várakozásnak, több esztendei
 „tapasztalás szerint, tökéletesen megfelel,
 „és a' feljebb tett kérdések tárgyát, ugyan
 „azon egy találmányban egyesítve, kimeríti.

Ez egy kis fa alkotmány, mellynek
 magassága és szélessége mintegy 13 hü-
 velyknyi. (vagy iznyi), és két részből áll,
 's a' felső rész, az alsónak közepén, tsig-
 gasarçon forgatható. A' felső résznek hát-
 tal öszvefordult két oldalán, pulpitus ál-
 lásban, két fiók felszik, mindenik g8 apró
 fiókotskákra vagy rekeszre felosztva. Ezen
 rekeszekben egy felől Magyar, Frantzia
 és Deák, más felől Német betűk vannak,
 t. i. Nagy és apró betűk külön külön,
 ezenkívül, minden írásban vagy nyom-
 tatásban előfordulható jelek, p. o. vonások,
 pontos vonások, pontok, kérdő jelek; szá-
 mok, 's több effélék. A' betűk, író papí-
 rusból készítették, 's hét rétü keménytáb-
 lákra raggatra, egyenként elvagdaltattak,
 's mivel ezen betűs szeletek szinte egy
 iznyi magasságúak, könnyen is megfogha-
 tók. A' rekeszek számát ennyire az szapo-
 ritja, hogy p. o. a' Német 's Frantzia Nyel-

vekben, a' több betűkből álló egyes han-
 gok, vagy másképpen kimondandók, mint
 kellene, a' tanulás és szedés könnyebb-
 tésére, mindenkor együtt 's egy betűsze-
 leten, külön külön rekeszekben állanak.
 Ilyenek; az f(i), ei, úu, 's a' t; az eau;
 ou, ai, 's a' t.

A' rekeszek alján, kívül felragasztott
 betű megmutatja, a' mi azokban van. —
 Minden rekeszben készen áll annyi betű,
 liben több, kiben kevesebb (a' mint azt
 annak a' Nyelvben előforduló szaporasága
 kívánja) hogy azokból 48 sort, ivnyi szé-
 lességben (in folio) egy egy nyelven, kön-
 nyen kiszedhetni. — Az egész alkotmány-
 ban van, a' jelekkel együtt mintegy Öt ezer
 betű.

Ezen g8 fiókotskák fedelének a' bel-
 ső oldalán van 12 sorra készített kettős
 pártázat, 's ezekbe a' betűket soronként
 igen sebesen bérakhatni. Kettő lévén a' fe-
 del, 24 sorra van kész hely.

Mi móddal tanulja meg már a' gyer-
 mek a' sorokba való bérakás és ismét viz-
 szarokás által, először tsak a' hangzó be-
 tűket (Vocalisokat) 's azután a' hangtala-
 nokat (Consonansokat), hogy szedhet egy-
 be, mihelyt a' hangzó betűkön kívül 3, 4,
 hangatlant is esmer, azonnal szokat? hogy
 tanulja meg, igen hamar, ezeknek helyes
 és sebes kimondásokat? 's a' t. ezt, ezen
 Nyelvtanító Alkotmánnyal együtt járó Út-
 mutatás a' Szülekre és Tanítókrá
 nézve, nemcsak világosan megmagya-
 rázza; hanem minden előfordulható ösz-
 vetételre például elegendő kész szokat is
 foglal magában.

Az alsó részében ezen Tanítási Alkot-
 mánynak két kihúzható fiók vagyon, mel-
 lyekben mindenféle tanító készülétek ta-
 láltatnak, mivel ezek későbbben a' mathe-
 matikai rajzok, és testformák esmeretére,
 a' rajzolásra és írásra szükségesek, vannak
 benne továbbá rajzoló eszközök, író-táblák-
 kák, írásmustrak 's több effélék.

Legnagyobb figyelmetességet érdemelnek az ehez tartozó Nyelvtanító 's Tudománykezdő (Elementaris) könyvetskék. Ezek Magyarúl, Németül, Frantziául, 's Deákul külön külön nyomtatva, ugyan azon dolgokat teljes összeegyeztetésben adják elő. Ezek azok, a' mellyekből a' gyermekek nemcsak a' maga nyelvét 's annak helyesírását, (a' nélkül hogy még írni tudna), továbbá, a' Német, Frantzia, 's Deák Nyelvét tudományosan tanulhatja; hanem egyszersmind külömbféle tudománybeli hasznos esmereteket is szerez magának.

Ezen könyvetskék Foglalatja Szakazonként ez:

Az I-ső Szakaszban vannak ezek:

1-ször. Példák, Mondások, Kérdések és Feleletek, mellyekből a' gyermek először is a' maga anyai nyelvét tudományosan megtanulhatja. Mind ezek úgy vannak összeszerkeztetve, hogy ezekben, a) a' Grammatika rendje szerént, minden nemű szók változtatható végzeteik 's összevételük előfordulnak, b) a' tárgyak tanítók és gyönyörködtetők. Illyenek, p. o. külömbféle mesteremberek szerszámaiknak, műszereiknek, készítményjeiknek, 's a' t. leírások; a' terméseknek, mellyekből dolgoznak, honnan származások, 's a' t.

2. A' közönséges Életben előforduló dolgoknak leírása, 's megmagyarázása, több Részekben.

3. Bèvezetõ készültek a' Földleírás-za és Históriára.

4. A' Természeti Históriának Rövid Előadása.

5. A' Földleírás Esmérete. Különösen, Magyar Ország Rövid Földleírása.

6. A' Közönséges Historia Esméretének Első Kezdeté.

Mind ezek, külön könyvetskékben, a' feljebb említett négy nyelven vannak.

A' 2-dik Szakaszban vannak:

Négy oszlopban négy nyelven, mind

azok a' szók, a' mellyek a' Leírásokban előfordulnak 's ugyan azon rendel.

A' 3 dik szakasz tsupán tsak kérdéseket foglal magában, mellyek az I-ső Szakasz előadására tétethetnek, 's azokat egészen kimerítik. Ezek is négy nyelven és külön külön vannak.

Ezekhez járul négy Tábla, mellyek közül mindenik, egy egy Nyelvnek Grammatikai egész Összeszerkeztetését torjeszi elő. Ezen Tábláknak a' gyermek, mindjárt a' maga anyai nyelve példák által való tanulása közben felette nagy hasznát veheti.

Hogy kellessék már a' Gyermekek ezen könyvek 's a' Tanító Alkotmány segítségével, egyszerre több Nyelvekre tanítás közben, foglalatostkodtatni; azt a' feljebb említett Útmutatás bőven előadja.

Ezen tanító alkotmány hasznos voltát azzal lehetne leginkább világosítunk, ha itt egyszersmind a' tanítás módját is előadhatnók; de arra ezen Jelentésben ki nem terjeszkedhetünk. Elégnek tartjuk tehát tsak ezeket említeni; hogy e' szerént a' gyermek, szüntelen gyakorlásában lévén a' szedés által véghezmenő nyomtatott előadásnak, mind a' maga nyelve, mind a' több nyelveknek, mellyeket ezen módon tanul, helyes írásához sokkal hamarabb és tökéltesebben hozzá szokik, mint ha írni tudna. Melly nagy nyereség pedig az is, hogy így a' gyermeket nem szükség mindjárt gyenge korában, testi épségének kothkáztatásával, az írás tanulásra készre ritni; a' mit így későbbben, ha már rajzolgatni is tud, sokkal könnyebben és jobban tanul. Továbbá; hogy ezen tanítás módja a' gyermek elméjének erősítésére 's emlékezetének erősítésére felette sokat tesz, 's ötet több nyelveknek is könnyen való megtanulására alkalmatossá teszi.

Ezeket előre botsálván, a' Szülőknek és Nevelőknek jelentem, hogy ezen Tanító Alkotmányt, itt Bétsben nálam alábbirt-

nál a' hozzá tartozó könyvekkel 's a' tanításbeli útmutatással együtt meg lehet szerezni. Az ára könyvekkel együtt 16 for. Cony. Pénzben. Nem feleslegvaló itt azt is megjegyezni, hogy egy ilyen Külföldi Készületnek az ára két ennyinél is több, holott mellette a' Tanításbeli Útmutatásnál egyéb könyv nincs, és csak két Nyelv tanulására szolgálhat. Én pedig az alkotmányok külső szerkeztetésén, sok próbatételek után, szembetűnő javítást is tettem, hogy azt a' gyermek egy könnyen el ne ronthassa, a' mit a' Külföldi Alkotmányban tetemes hibának találtam.

Tsak az teheti ezen Tanító Készületet a' kitett áron megszerezhetővé, hogy annak Alkotmányja egyszerre nagy számmal készítettik. Minthogy t. i. itt Bétsben, minekelőtte még e' felől jelentést tettem volna, egyedül több Nevelők ajánlása útján, kik szándékukat tudták, 's nálam több illy kész Alkotmányt láttak, már számos vevők jelentették magokat; meghatározott alkura léptem a' művészekkel.

Ehez képest, mivel a' hozzá tartozó és sajtó alá adandó kész könyvek nyomtatványainak számát előre 's rövid idő alatt megtudnom szükséges; mind azokat a' Születeket és Nevelőket, kik ezen Tanító Készületeket megszerezni kívánják, szívesen kérem, hogy ez eránt rendeléseiket hozzám útasítandó, a' postán előre megváltott leveleik által (Francó), November végéig megtenni méltóztassanak. A' honnan a' pénz vagy alkalmatosság vagy Poste szerék által addig vagy előbb is feljöhet, oda a' feljebb leírt Betűszedő Alkotmány, a' mellette lévő Tanításbeli Útmutatással együtt, a' pénz vétele után egynehány nappal mindjárt leküldetik, mellynek addig is hasznát vehetni, míg a' Tanító könyvek, a' jövő Januárius elejire elkészülvén, mindenüvé leszállíthatnak.

A' kik azt kívánják, hogy itt Megbizottjok nem lévén, a' Készületet magam küldjem le; azok az ehhez szükséges láda és idevaló vám költségére egy ezüst forintaltöb- bet küldeni ne terheltesse. A' honnan pedig a' pénzt November végére fel nem lehetne küldeni, legalább postán méltóztassanak szándékjokról tudósítani, hogy a' nyomtatandó Könyvek és Grammatikai Táblák megkivántató számát ahozképpest meghatározhassam. Ezen készületek és könyvek mindenhova csak a' pénz felkületése után szállíthatnak le.

Mind ezeket a' Leányok házi nevelésében is lehet három Nyelv tanítására fordítani.

Itt vagynak a' Magyar, Frantzia, Deák és Német betűlt formájának mustrái, mellyek az Alkotmány rekeszeiben a' kiszedésre találatnak:

**Okos Nevelés éshelyes
Tanítás adják meg az
embernek valódi méltóságát.**

Eine vernünftige Erziehung und ein zweckmäßiger Unterricht verschaffen dem Menschen wahre Würde.

Bétsben Nov. 2-dikán' 1826.

Márton József
Professor.

Auf der Landstraße in der Gemeindegasse No. 65.